

Sukupuoli, queer ja intersektio- naalisuus kirjallisuuden- tutkimuksessa

Kurssisuunnitelma

Anna Ovaska, FT, kirjallisuudentutkija, Tampereen yliopisto / kotimaisen kirjallisuuden dosentti, Helsingin yliopisto

Lisenssi: CC-BY-4.0. Kurssisuunnitelmaa voi hyödyntää vapaasti omassa opetuksessa, tekijän nimi mainiten.

Yhteenveto ja ohjeita opettajille

Kurssi on kehitetty alun perin johdattukseksi feministiseen ja queer-kirjallisuudentutkimukseen (5 op). Kurssin kohderyhmänä ovat kotimaisen kirjallisuuden ja yleisen kirjallisuustieteen opiskelijat sekä kaikki kirjallisuuden, sukupuolen ja intersektionaalisuuden kysymyksistä kiinnostuneet.

Kurssilla perehdytään kaunokirjallisiin sukupuolen, ruumiin ja ruumiillisten kokemusten esityksiin ja niiden lukemiseen ja pohditaan, miten feminististä, queer- ja intersektionaalista teoriaa voidaan soveltaa kirjallisuudentutkimuksessa.

Kurssin muoto:

Kurssi rakentuu luennoista, itsenäisestä lukemisesta ja teksteihin liittyvistä pienistä ennakotehtävistä sekä lukupiirityöskentelystä ja keskusteluista omissa pienryhmissä oppimisalustalla verkossa.

Kurssin suoritukseksi vaaditaan:

- lukemistoihin perehtyminen ja lyhyet ennakotehtävät joka kerralle luetuista teksteistä,
- välirefleksio,
- omien pienryhmäläisten ennakotehtävien ja loppuesseiden lukeminen ja kommentointi sekä
- loppuessee ja lyhyt itsearviointi.

Kurssin luennoilla ei ole läsnäolopakkoa, mutta opiskelijoita pyydetään poissa ollessaan tekemään ennakotehtävät ja osallistumaan pienryhmäkeskusteluihin oppimisalustalla.

Ohjeita ja vinkkejä:

- Kurssi toimii hyvin erikokoisilla ryhmillä (n. 20–120 opiskelijaa). Jos ryhmä on tätä pienempi, erillisiä pienryhmiä ei välttämättä tarvita vaan ennakotehtävät voidaan tehdä yhteiselle alustalle.
- **Ennen kurssin alkua** kannattaa pyytää opiskelijoilta toiveita ja odotuksia kurssista ja muokata kurssia niiden mukaan.
- **Aloitustapaamisessa** käydään läpi kurssin keskeiset sisällöt ja tavoitteet, arviointikriteerit ja avataan keskeisiä käsitteitä (sukupuoli, queer, intersektionaalisuus). Lisäksi opiskelijat jaetaan n. 5–6 henkilön pienryhmiin, joissa he työskentelevät kurssin ajan. Pienryhmissä työskentelyn ideana on, että opiskelijat pääsevät lukemaan toistensa pieniä, vapaamuotoisia tulkintoja teoksista (ja kurssin lopussa esseitä), ja näin saadaan laajennettua kurssin näkökulmia. Aloitustapaamisessa voidaan myös listata kaunokirjallisia teoksia, joista opiskelijat ovat kiinnostuneita ja hyödyntää näitä myöhemmin kurssilla.
- **Pienryhmätyöskentelyn** voi järjestää joko niin, että ryhmillä on oppimisalustalla oma suljettu keskustelualueensa tai niin, että pienryhmät näkevät toistensa keskustelut (tai hybridimuoto näistä opiskelijoiden toiveiden mukaan).
- **Ennakotehtävät** pyydetään palautettavaksi ennen tapaamisia, jotta niitä voidaan hyödyntää tekstien käsittelyssä. Ennakotehtävät saavat olla hyvinkin lyhyitä ja tärkeintä on, että niissä nostaa esiin jonkin sitaatin ja ajatuksen.

Kurssin osaamistavoitteet

1. Opintojakson suoritettuaan opiskelija osaa eritellä sukupuolen käsitteellistä ja kokemuksellista perustaa ja sen moninaisuutta ilmiönä sekä tutkia sukupuolen kaunokirjallisia esityksiä ja lukemisen tapojamme.
2. Hän osaa soveltaa sukupuolta kriittisesti tarkastelevien teorioiden ja feministisen ja queer-kertomuksentutkimuksen välineistöä kaunokirjallisten tekstien analyysiin.
3. Lisäksi hän osaa reflektoida, miten kaunokirjallisuus ja kertomukset osallistuvat identiteetin ja ruumiin muovaamiseen. Hänellä on välineitä tutkia kirjallisuuden ja kertomusten roolia itseymmärryksen, kulttuurin ja yhteiskunnallisten käsitysten muokkaajana sekä kyky tarkastella kriittisesti erilaisia sosiaalisia ja kulttuurisia kertomuksia, malleja ja normeja, jotka ohjaavat käsityksiä sukupuolesta ja erilaisista kehoista.

Feministinen, intersektionaalinen ja queer kurssitila

- Lähtökohtana luottamus: keskinäinen arvostus, toisten erilaisuuden tunnistaminen, toisten huomioiminen ja mukaan ottaminen keskusteluun. Myös tilaa ja mahdollisuus olla hiljaa.
- Oppimisen, ei ”tietämisen” tila: tieto on aina fragmentaarista ja osittaista (bell hooks 1994). Opimme toisiltamme ja olemme vastuussa omasta oppimisestamme.
- Tieto on aina paikantunutta: kulttuuri, yhteiskunta ja oma taustamme vaikuttaa siihen, mitä havaitsemme.
- Arvostamme ja tunnistamme toistemme asiantuntijuuden oli se sitten teoreettista tai omiin kokemuksiin perustuvaa.
- Pyrimme dialogiin ja toisten kuunteluun. Huomioimme myös sen, että vapaus ilmaista itseä voi rajoittaa jonkun toisen mahdollisuuksia puhua.
- Turvallisessa tilassa on lupa tuntea vaikeitakin tunteita.
- Tunnistamme, että kaikissa tiloissa on valtasuhteita ja epätasa-arvoa. Nämä voivat olla hyvin moninaisia ja huomaamattomia.
- Tiedämme, että yhteiskunnalliset valtarakenteet tuottavat eriarvoisuutta niin institutionaalisella kuin myös maailmanlaajuisella tasolla. Pyrimme purkamaan ja lieventämään tämän vaikutuksia, mutta ymmärrämme samalla, että tilanteen korjaaminen ei ole kenenkään yhden ihmisen vastuulla.

Ks. myös [Alison Phipps, Newcastle University: Principles for a Feminist Classroom.](#)

AIHE 1 Sukupuoli ja queer kirjallisuudentutkimuksessa

Keskeiset lukemistot

Tälle tapaamiselle ei ole ennakkolukemistoa.

Oheislukemistoa

Karkulehto, Sanna, *Kaapista kaanoniin ja takaisin: Johanna Sinisalon, Pirkko Saision ja Helena Sinervon teosten queer-poliittisia luentoja*. Oulun yliopisto 2007.

Morris, Pam, *Kirjallisuus ja feminismi: johdatus feministiseen kirjallisuudentutkimukseen (Literature and Feminism: Introduction, 1993)*. Suom. Päivi Lappalainen. SKS 1997.

Parente-Čapková, Viola, Grönstrand, Heidi, Hapuli, Ritva, Launis, Kati (toim.), *Nainen kulttuurissa, kulttuuri naisessa*. Turun yliopisto 2015.

Ennakkotehtävä

Millaiset asiat feministisissä, queer- ja intersektionaalisissa näkökulmissa kirjallisuudentutkimukseen kiinnostavat sinua erityisesti? Millaisia toiveita ja odotuksia sinulla on kurssille? (Ennakkotehtävän palautus vain opettajalle.)

Tapaamisen ohjelmaa

- Kurssin käytännön asiat: kurssin sisällöt ja tavoitteet, suoritukset ja niiden funktio, arviointikriteerit, pienryhmiin järjestäytyminen ja pienryhmätyöskentelystä sopiminen (turvallinen tila, paineettomuus, näkökulmien moninaisuuden merkitys)
- Johdatus kurssin keskeisiin teemoihin, kysymyksiin ja käsitteisiin (sukupuoli, queer, ruumis, intersektionaalisuus)
- Feministinen ja queer-kirjallisuudentutkimus maailmalla ja Suomessa

AIHE 2 Queer-teoria ja intersektionaalisuus

Keskeiset lukemistot

Barker, Meg-John & Scheele, Jules, *Queer: sarjakuvajohdanto* (2016). Suom. Elina Halttunen-Riikonen. niin & näin 2023.

Oheislukemistoa

Ahmed, Sara, Queerit tunteet. Teoksessa *Tunteiden kulttuuripolitiikka (The Cultural Politics of Emotion)*, 2004). Suom. Elina Halttunen-Riikonen. niin & näin 2018.

Rossi, Leena-Maija, Intersektionaalisuus: kun sukupuoli ei riitä. *niin & näin* 1/2021.

Ennakkotehtävä

Lue *Queer: sarjakuvajohdanto* ja kirjaa oman ryhmän keskustelualueelle yksi tai kaksi itseäsi eniten kiinnostanutta havaintoa tai pointtia ja kerro miksi valitsit sen/ne. Voit esimerkiksi ottaa kuvakaappauksen kirjasta ja kommentoida sitä lyhyesti. Voit myös kiinnittää huomiota teoksen kuvituksiin ja miten ne tuottavat tietoa!

Esittele myös itsesi muille ryhmäläisille (kerro esimerkiksi mikä on pääaineesi, millaista kirjallisuutta luet yleensä ja mikä sinua kiinnostaa kurssilla erityisesti / mitä odotat kurssilta).

Voit myös mielellään kommentoida muiden ryhmäläisten vastauksia.

Tapaamisen ohjelmaa

- Johdatus queer-teorian keskeisiin käsitteisiin jatkuu

AIHE 3 Historiallisia näkökulmia: queer-modernismi

Keskeiset lukemistot

Woolf, Virginia, *Oma huone* (*A Room of One's Own*, 1928). Suom. Kirsti Simonsuuri. Tammi 1980.

Hämäläinen, Helvi, *Kaunis sielu* (1928). WSOY 2001. (Katkelmia teoksesta)

Oheislukemistoa

Kahan, Benjamin, Queer Modernism. Teoksessa J.-M. Rabaté (toim.), *A Handbook of Modernism Studies*. Wiley 2013.

Mustola, K. & Pakkanen, J. (toim.) *Sateenkaari-Suomi: seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen historiaa*. Like 2007.

Ovaska, Anna, A Transgressive Soul: Helvi Hämäläinen's *Kaunis sielu*. Teoksessa *Shattering Minds: Experiences of Mental Illness in Modernist Finnish Literature*. SKS 2023, erityisesti sivut 65–72.

Stang, Alexandra, On Publishing Queer Topics in Finland. *SQS* 1-2/2015.

Ennakkotehtävä

Tapaamista varten luetaan Woolfin *A Room of One's Own* (1929) / *Oma huone* (suom. Kirsti Simonsuuri).

Woolf kuvaa normeja ja käytäntöjä, jotka estävät liikettä, toimintaa ja ajattelua (ja kirjoittamista) erilaisissa tiloissa ja yhteiskunnassa. Valitse tekstistä itseäsi kiinnostava sitaatti tämän aiheen tiimoilta ja kerro lyhyesti miksi valitsit sen.

Voit myös pohtia muutamalla sanalla: 1) Mikä estää toimintaa nykypäivänä? 2) Millaiset asiat jäävät kertomatta kirjallisuudessa / kirjallisuuden aiheiden ulkopuolelle?

Tapaamisen ohjelmaa

- Queer-modernismi
- Woolfin teoksen käsittely
- Hämäläisen *Kauniin sielun* käsittelyä sitaattien avulla (esim. s. 5, 9, 28, 15–16, 38–39.)

AIHE 4 Kirjallisuus ja sukupuolen performatiivisuus

Keskeiset lukemistot

Kincaid, Jamaica, *Girl*, *The New Yorker* 1978. (Suom. Tyttö. Teoksessa Carter, Angela (toim.) *Pahoja tyttöjä & villejä naisia*. Suom. Tampereen yliopiston kääntäjäkoulutuksen käännösryhmä. Like 1993.)

Oheislukemistoa

Kotz, Liz & Butler, Judith, Haluttu ruumis (haastattelu Judith Butlerin kanssa). Teoksessa Rossi, Leena-Maija (toim.), *Kuva ja vastakuvat: sukupuolen esittämisen ja katseen politiikkaa*. Gaudeamus 1995.

Gibson, James, Tarjoumien teoria (The Theory of Affordances, 1979). Suom. Esko Suoranta. *niin & näin* 3/2024.

Young, Iris Marion, Throwing Like a Girl. *Human Studies* Vol. 3, No. 2. 1980.

Ennakkotehtävä

Lue tapaamiskerralle Jamaica Kincaidin novelli ”Girl” (suom. ”Tyttö”). Mieti lukiessasi, millaisena tyttöys esitetään Kincaidin novellissa. Millaisia tulkintoja tyttöydestä tekstissä esitetään? Millaisia ovat tyttönä olemiseen kytkeytyvät normit? Voit myös pohtia, miten Butlerin ajatusta sukupuolen performatiivisuudesta voisi soveltaa novelliin?

Valitse tekstistä sitaatti ja kerro lyhyesti miksi valitsit sen.

Tapaamisen ohjelmaa

- Judith Butler ja performatiivisuus
- kirjallisuuden ja lukemisen performatiivisuus
- klassisen fenomenologian kritiikki: Iris Marion Young, Sara Ahmed ja feministinen/queer fenomenologia
- Kincaidin tekstin käsittely
- mahdollisesti lisäksi: muita tyttöyden kertomuksia (esim. Eeva-Liisa Manner, *Tyttö taivaan laiturilla*, Tove Jansson, *Näkymätön lapsi ja muita kertomuksia*, Eeva Kilpi, *Noidanlukko*)

AIHE 5 Feministinen ja queer-narratologia

Keskeiset lukemistot

Warhol, Robyn & Lanser, Susan, Introduction. *Narrative Theory Unbound: Queer and Feminist Interventions*. Ohio State University Press 2015. Huom! Vain sivut 4-8.

Oheislukemistoa

Lanser, Susan, Toward a Feminist Narratology. *Style* 20:3, 1986.

Lanser, Susan, Queering Narrative Voice, *Textual Practice*, 32:6, 2018.

Lanser, Susan, Till Death Do Us Part: Embodying Narratology. Teoksessa Warhol, R., & Dinnen, Z. (toim.), *The Edinburgh companion to contemporary narrative theories*. Edinburgh University Press 2018.

Ennakkotehtävä

Tapaamista varten luetaan Robyn Warholin ja Susan Lanserin johdannon sivut 4–8 teoksesta *Narrative Theory Unbound: Queer and Feminist Interventions* (2015).

Feministisen/queer narratologian keskeinen ajatus on, että kirjallisuuden muodot (kertomusten mutta myös lyriikan ja draaman erilaiset tekniikat ja rakenteet) kuljettavat mukanaan ja voivat myös purkaa yhteiskunnan valtarakenteita.*

Johdannossa Warhol ja Lanser antavat esimerkkejä siitä, miten kertomus ja sukupuoli kytkeytyvät toisiinsa ja kritisoivat aiempaa kertomuksentutkimusta sukupuolen sivuuttamisesta. Valitse artikkelista itseäsi kiinnostava esimerkki(sitaatti) ja kerro lyhyesti miksi valitsit sen.

*Huom! Voidaan esimerkiksi muistella, millaisia funktioita toistolla tai listan muodolla oli Kincaidin ”Girl”-novellissa – millaista poliittista ja yhteiskunnallista työtä kerronnan rakenteellinen toisteliaisuus teki.

Tapaamisen ohjelmaa

- klassisen narratologian kritiikki ja feministinen narratologia
- kohti ruumiillista ja intersektionaalista narratologiaa
- työkaluja lähilukemiseen
- mahdollisesti lisäksi: teorioiden sovellusta (esim. Pirkko Saisio, *Pienin yhteinen jaettava*)

AIHE 6 Välirefleksio

Välirefleksio kannattaa pitää noin puolivälissä kurssia.

Ennakkotehtävä: välirefleksio

Osa I: Palaa hetken ajaksi kurssin tavoitteisiin ja omiin toiveisiin kurssista, muistiinpanoihin, luettuihin teksteihin ja keskusteluihin.

Vastaa kysymyksiin oman ryhmän keskustelualueella (kuten ennakkotehtävissä) ja kommentoi muiden ryhmäläisten vastauksia.

1) Mitä olet oppinut / saanut kurssilta? Mikä on ollut tärkeää tai kiinnostavaa oivaltaa, pohtia tai keskustella yhdessä? Anna muutama konkreettinen esimerkki (esim. kirjallisuussitaatti tai sitaatti pienryhmäkeskusteluista tai muu muistiinpano).

2) Mitä haluaisit käsitellä lisää? Mikä on jäänyt epäselväksi? Onko käsitteitä tai teoriaa, jotka kaipaavat selvennystä? (Voitte etsiä näihin vastauksia yhdessä ja palataan myös seuraavissa tapaamisissa.

Osa II: Palaute ja toiveet kurssista.

Voit myös halutessasi jättää anonyymeja kommentteja kurssin järjestelyistä.

Tapaamisen ohjelmaa

Välirefleksiopäivänä voi pitää tapaamisen, jossa opiskelijat kommentoivat toistensa reflektioita pienryhmissä ja jossa avataan esimerkiksi mietityttämään jääneitä kysymyksiä. Kommentoinnin voi vaihtoehtoisesti tehdä myös keskustelualueella ja palata reflektioihin loppukurssin mittaan.

Välirefleksiopäivänä opiskelijoilla on myös mahdollisuus täydentää aiempia ennakkotehtäviä, jos niitä on jäänyt tekemättä.

AIHE 7 Kieli, valta & ruumis

Keskeiset lukemistot

Hast, Susanna, *Ruumis/huoneet*. S&S 2022. (Katkelmia teoksesta oman ehtimisen mukaan;
sisältöhuomautus: teoksen aiheena on seksuaalinen väkivalta ja trauma.)

tai

Nelson, Maggie, *Argonautit* (*The Argonauts*, 2015). Suom. Kaijamari Sivill. S&S 2018. (Katkelmia teoksesta oman ehtimisen mukaan.)

ja

Le Guin, Ursula, *She Unnames Them*. *The New Yorker* 1985.

Oheislukemistoa

hooks, bell, *Language. Teaching to Transgress*. Routledge 1994.

Norrick, Neal, The Dark Side of Tellability. *Narrative Inquiry*, 15:2, 2005.

Sevón, Aura, *Radical multiplicity: Translingual "feminine" writing and corporeal knowing in the works of Theresa Hak Kyung Cha, Hélène Cixous, and Marguerite Duras*. Turun yliopisto 2024.

Ennakkotehtävä

Tälle kerralle on kaksi ennakkotehtävävaihtoehtoa (Hastin lukemisen voi korvata Nelsonilla).

Pohdi joko Susanna Hastin *Ruumis/huoneet* -teoksen ja Ursula Le Guinin "She Unnames Them" -novellin tai Maggie Nelsonin *Argonauttien* ja Le Guinin novellin avulla:

Miten teoksissa käsitellään kysymystä ruumiillisten kokemusten kääntämisestä kieleksi tai kertomuksiksi? Valitse teksteistä itseäsi kiinnostavat sitaatit ja kommentoi niitä lyhyesti.

Tapaamisen ohjelmaa

- ranskalaisajattelijat (Hélène Cixous, Luce Irigaray, Julia Kristeva) ja näkökulmia kieleen, ruumiiseen ja valtaan (*écriture féminine*)
- mustien feministien ja lesbofeministien (bell hooks, Audre Lorde, Adrienne Rich) näkökulmia kieleen, ruumiiseen ja valtaan
- Le Guinin, Nelsonin ja Hastin teosten käsittelyä

AIHE 8 Feminist, queer & crip

Keskeiset lukemistot

Purhonen, Sanni, "Haittaako jos kysyn?" (2014)

Oheislukemistoa

Kafer, Alison, *Feminist, Queer, Crip*. 2013.

Mellor, Neko, Crippling the Pain Scale: Literary and Biomedical Narratives of Pain Assessment. *Medical Humanities*. 49:4, 2023.

McRuer, Robert, Compulsory Able-Bodiedness and Queer/Disabled Existence. Teoksessa *Crip Theory*. NYU Press 2006.

Walker, Nick, "Neuroqueer: An Introduction". 2015/2021.

Ennakkotehtävä

Vammaistutkija Alison Kafer (*Feminist, Queer, Crip*, 2013) on tarkastellut vammaisuuteen liittyviä kulttuurisia kertomuksia ja kertomusmalleja, kuten ajatusta siitä, että "vammaisuus on tragedia" tai että "hyvä tulevaisuus on sellainen, jossa ei ole vammaisuutta". Kafer pyrkii purkamaan näitä malleja ja kysyy: voisiko vammaisuus olla jotakin haluttavaa/toivottavaa (*desireable*)?

Katso/kuuntele tapaamista varten Sanni Purhosen runo "Haittaako jos kysyn?" (2014). Kirjaa pienryhmän keskustelualueelle (yksityiselle tai alle) sitaatti runosta ja pohdi lyhyesti millaisia kulttuurisia kertomuksia tekstin taustalla voidaan havaita (ja miten ne kytkeytyvät sukupuoleen/seksoalisuuteen).

Tapaamisen ohjelmaa

- crip-teoria ja sen peruskäsitteitä
- Purhosen tekstin käsittely
- neuroqueer-teoriaa ja sen peruskäsitteitä
- työkaluja lähilukemiseen

AIHE 9 Transnarratologia

Keskeiset lukemistot

Viljanen, Taneli, *Varjoja, usvaa*. Helsinki, Poesia 2020.

Lanser, Susan, "Trans-forming narratology". *Narrative* 32:2, 2024.

Oheislukemistoa

Säntti, Joonas, Aavesärkyä kertomuksen rakenteissa: kerronnalliset ja sukupuoliset rajanylitykset Taneli Viljasen teoksessa "Kaikki tilat ovat täynnä aaveita". *niin & näin* 2/2020.

Mejeur, Cody & Pellegrini, Chiara, Introduction: Contextualizing Trans Narratologies. *Narrative* 32:2, 2024.

Ennakkotehtävä

Lue tapaamiseen Susan Lanserin artikkeli "Trans-forming narratology" (2024) ja Taneli Viljasen esseeteos *Varjoja, usvaa* (2020) (tai katkelmia siitä oman harkinnan mukaan). Pohdi lukiessasi, miten Viljasen essee pyrkii luomaan uudenlaisia kerronnan keinoja ja muotoja, joilla kuvata muunsukupuolista kokemusta. Voit valita sitaatit sekä Lanserilta että Viljaselta ja kommentoida niitä lyhyesti.

Voit myös pohtia, miten Viljasen teos kommentoi esimerkiksi Butlerin käsityksiä sukupuolesta.

Tapaamisen ohjelmaa

- transnarratologian peruskäsitteitä
- Viljasen teoksen käsittely
- työkaluja lähilukemiseen

AIHE 10 Yhdessä valitun teoksen käsittely

Keskeiset lukemistot

Tähän tapaamiseen opiskelijat ovat valinneet omissa pienryhmissään yhteisen käsiteltävän teoksen. Valinta kannattaa tehdä viimeistään välirefleksioviikon aikana.

Ennakkotehtävä

Valitse ryhmän yhteisesti valitsemasta teoksesta 1–3 itseäsi kiinnostavaa sitaattia ja kirjaa ne oppimisalustalle oman pienryhmän keskustelualueelle. Kommentoi lyhyesti miksi valitsit ne.

Voit käyttää sitaatin valinnassa ja kommentoinnissa esimerkiksi seuraavia apukysymyksiä:

- Miten tekstit tuovat esiin tai peittävät ruumiillisia kokemuksia ja kokemuksia sukupuolesta, seksuaalisuudesta, niiden moninaisuudesta, rodusta, luokasta, vammaisuudesta/vammattomuudesta, iästä jne.? Millaisilla kerronnan/poettisilla keinoilla tätä tehdään (esim. kertoja, fokalisaatio, ruumiillisuuden, ajan ja tilan kuvaus, aukot, juoni, lopetukset, metaforat, intertekstit)? Millaiset kokemukset jäävät sanomattomaksi tai perinteisten kerronnan/ilmaisun muotojen tai kertomusmallien ulkopuolelle?
- Kenellä on mahdollisuus kääntää kokemuksensa kertomuksen/kielilliseen muotoon? Kenen kertomuksia/sanoja kuunnellaan?
- Miten kerronnalliset ja kielelliset valinnat haastavat tai toistavat yhteiskunnan valtarakenteita? Miten teksti haastaa, muovaa tai toistaa hallitsevia kulttuurisia kertomusmalleja ja juonirakenteita (esim. ”vaikeuksien kautta voittoon”, ”vammaisuus on tragedia”, ”kipu on rangaistus”, ”rajoja rikkovan hahmon on kuoltava”, ”transitio on matka”)?
- Miten tekstissä kuvataan (tai jätetään kuvaamatta) ruumiillisia kokemuksia, ruumista, toimintaa ja liikkeitä ja mahdollisuuksia toimia maailmassa?
- Miten teksti kutsuu lukijoiden ruumiillisia kokemuksia ja tunteita? Millä keinoilla teksti ohjaa lukijoiden havaintoja ja tulkintoja?
- Miten lukijan taustat vaikuttavat lukemiseen? Millaisia kulttuurisia kehyksiä heijastamme teksteihin? Miten yhteiskunta ja kulttuuri ohjaavat tapojamme lukea?

Tapaamisen ohjelmaa

Yhdessä valitun teoksen käsittelyn voi tehdä joko livenä (jos opetustilassa on mahdollista jakautua pienryhmiin) tai oppimisalustalla.

AIHE 11 Palauteseminaari esseistä

Ennakkotehtävä: esseen kirjoitus

Loppuesseen kirjoitus. 3-5 s, Times New Roman tai vastaavan kokoinen fontti 12pt, 1,5 riviväli.

Esseessä on kaksi osaa:

1. Pohdi kurssin luentojen, keskusteluiden ja lukemistojen pohjalta mitä feministisestä/queer/intersektionaalisesta näkökulmasta lukeminen ja tarkka huomion kiinnittäminen kaunokirjallisten tekstien erilaisiin yksityiskohtiin ja kerronnan/poeettisiin keinoihin voivat tuoda esiin teksteistä? Anna 3–4 esimerkkiä tai sitaattia käsitellyistä teoksista. Voit esimerkiksi hyödyntää katkelmia, jotka ovat jääneet mieleen, tehneet vaikutuksen tai ihmetyttäneet lukiessa, ennakkotehtäviä tehdessä tai joista on keskusteltu kurssin aikana.

2. Pohdi lisäksi lopuksi mitä kurssilla luetut kaunokirjalliset tekstit ja niiden kuvaukset sukupuolesta ja seksuaalisuudesta (erilaiset näkökulmat, ruumiilliset kokemukset, tunteet, tilanteet, ympäristöt tai kokemukset ajasta ja paikasta) voivat tarjota ymmärryksemme sukupuolesta ja seksuaalisuudesta, niiden kokemuksesta ja niitä ohjaavista kulttuurisista normeista ja kertomuksista.

Valitse esseen lähteiksi vähintään 2-3 teoriatekstiä kurssin kirjallisuuslistalta (huom! ei tarvitse lukea uutta teoriaa tätä varten). Voit myös hyödyntää omia aiheeseen liittyviä lähteitäsi. Kirjoita teksti käyttäen tieteelliseen kirjoittamiseen kuuluvaa viittaustapaa (Kincaid 1978, 2) ja laadi tekstin loppuun lähdeluettelo.

Esseen arvostelussa arvioidaan (ks. arviointikriteerit alla) kurssilla käsiteltyjen tekstien, teorioiden ja käsitteiden asiantuntemusta, argumentaation selkeyttä, kielellistä täsmällisyyttä sekä tieteellisen kirjoittamisen käytäntöjä, joten kiinnitä näihin asioihin huomiota jo kirjoittaessasi.

Huom! Esseessä voi hyödyntää kurssin ennakkotehtäviä ja välireflektiota - palata esim. niissä käsiteltyihin sitaatteihin ja jatkaa niistä!

Esseet palautetaan oman pienryhmän keskustelualueelle ja niistä keskustellaan omassa ryhmässä kurssin viimeisessä tapaamisessa. Tekstejä voi hioa kommenttien pohjalta.

Ohjeet kommentointiin

Kaikki ryhmäläiset lukevat ja kommentoivat toistensa esseet lopetustapaamiseen mennessä. Nostakaa kommentissa esiin **3–4 hienoa, kiinnostavaa, yllättävää tai tuoretta lainausta tekstistä ja kertokaa lyhyesti, miksi valitsitte ne** (lisäksi pienempiä kommentteja ja huomioita voi lisätä kommenttitoiminnolla suoraan tekstitiedostoihin).

Komentoinnissa kannattaa toisin sanoen kiinnittää huomiota erityisesti sisällöllisiin kysymyksiin (kielellisen ilmaisun, rakenteen ja tieteellisen kirjoittamisen kysymyksiin ei tarvitse kiinnittää huomiota nyt). Ennen kaikkea on tärkeää nostaa esiin kiinnostavia huomioita, yllättäviä tai tuoreita näkökulmia ja ajatuksia, jotka on ilmaistu hienosti. **Mitä uutta tai mielenkiintoista essee tuo esiin tai paljastaa esimerkiksi käsitellyistä teoksista? Entä kirjallisuuden roolista yhteiskunnassa?**

AIHE 12 Loppurefleksio

Tapaamisen ohjelma

- Kertausta ja keskustelua esseistä. Palataan kurssin tavoitteisiin ja keskustellaan niiden toteutumisesta.

Kurssin lopuksi

Esseen viimeistellyn version palautus

Opiskelijat viimeistelevät esseet palautteen pohjalta. Viimeistelyn yhteydessä esseeseen lisätään lyhyt itsearviointi.

Itsearvioinnin ohjeet

Kurssin lopuksi palautetaan opettajalle lyhyt itsearviointi, 1-2 kappaletta (max. 1 sivu). Sen voi liittää samaan tiedostoon esseen viimeistellyn version kanssa.

1) Pohdi itsearvioinnissa lyhyesti mikä oli itsellesi hyödyllistä kurssilla, mitä opit kurssilla ja minkä ansiosta.

2) Kerro myös **minkä arvosanan** antaisit itsellesi a) loppuesseestä ja b) ennakkotehtävien palautuksista ja keskusteluista ja **miksi** (eli perustelut arvosanalle).

Katso arvosanojen pohdintaa varten kurssin arviointikriteerit.

Hyvin perusteltu arvosana voi korottaa kurssin kokonaisarvosanaa.

Kurssin arviointi ja arviointikriteerit

Kurssin arvosana muodostuu:

- **osallistumisesta** ennakkotehtävien palautuksiin ja kurssin pienryhmäkeskusteluihin (ml. loppuesseiden kommentointi) (40%)
- kurssin **loppuesseestä** (60%)
- ks. myös **esseen** ja **osallistumisen** arviointikriteerit alla

Arvosana annetaan asteikolla 1–5.

Opiskelijan itsearviointi (kirjoitetaan loppuesseen ohessa kurssin lopuksi) sisältää oman perustellun arvion arvosanasta ja voi korottaa arvosanaa.

Sopeutukset (*sovitaan kunkin opiskelijan kanssa yksilöllisesti esim. sairaustapauksissa*):

Jos opiskelija ei pysty osallistumaan pienryhmäkeskusteluihin, mutta palauttaa esseen, jonka arvosana olisi 5, kokonaisarvosana olisi 3 (3:n esseestä kokonaisarvosana olisi puolestaan 1).

Jos opiskelija osallistuu lähes kaikkiin pienryhmäkeskusteluihin (ml. loppuesseiden kommentointi), mutta ei pysty palauttamaan loppuesseetä, kokonaisarvosana olisi 2.

Ennakkotehtävien ja osallistumisen arviointikriteerit

Ennakkotehtävät ja osallistuminen muodostavat 40 % kurssin arvosanasta.

Arvosana 5: Olen palauttanut kaikki ennakkotehtävät ja osallistunut aktiivisesti keskusteluihin omassa pienryhmässä sekä kommentoinut ryhmäläisten esseitä.

Arvosana 4: Vähemmän kuin 5 mutta enemmän kuin 3.

Arvosana 3: Olen palauttanut noin puolet ennakkotehtävistä ja osallistunut osaan keskusteluista/kommentoinneista omassa pienryhmässä.

Arvosana 2: Vähemmän kuin 3 mutta enemmän kuin 1.

Arvosana 1: Olen palauttanut muutaman ennakkotehtävän ja osallistunut joitakin kertoja keskusteluihin/kommentointiin omassa pienryhmässä.

Esseen arviointikriteerit

Esseen arvosana on 60 % kurssin arvosanasta.

Arvosana 5 erinomainen: Kurssilla käsiteltyjä kaunokirjallisia teoksia, teorioita ja käsitteitä tarkastellaan erittäin asiantuntevasti ja syvällisesti, niiden kanssa dialogia käyden ja esimerkkejä kaunokirjallisuudesta antaen sekä omaa lukukokemusta reflektoiden. Tekstin argumentaatio on selkeää ja kirkasta. Tekstin kieli ja viittaustavat ovat tavallista paremmin viimeistelyä.

Arvosana 4 kiitettävä: Arvosanojen 5 ja 3 välissä.

Arvosana 3 hyvä: Kurssilla käsiteltyjä kaunokirjallisia teoksia, teorioita ja käsitteitä tarkastellaan asianmukaisesti, mutta niitä pääosin referoidaan tai analysoidaan suppeasti. Tekstin argumentaatio on selkeää, mutta siinä ei näy teoksia, teorioita ja omaa lukukokemusta toisiinsa suhteuttava tai arvioiva ote. Tekstin viittaustapa on asianmukainen ja teksti on kieliasultaan selkeä ja ymmärrettävä.

Arvosana 2 tyydyttävä: Arvosanojen 1 ja 3 välissä.

Arvosana 1 välttävä: Tekstin kaunokirjallisuus- ja teoriapohja on kurssilla käsiteltyyn nähden hyvin suppea. Käsitteiden käyttö ei ole aina asianmukaista. Tärkeimpiä käsitteitä on kuitenkin käytetty asianmukaisesti. Argumentaatio on pintapuolista ja suppeaa, eikä kokonaisuus hahmotu täysin selkeänä. Tekstissä on paikoitellen muodollisia heikkouksia ja tekstin rakenteessa epäjohdonmukaisuutta. Esitystapa ja tyyli noudattavat vaillinaisesti tieteenalan normeja. Teksti on kuitenkin asiallisesti kirjoitettu.